

Samenlevingsvisie

IN HO UD

SAMENLEVINGSVISIE

3

TIEN INSPIRERENDE VOORBEELDEN

4

SOCIALE KOERS

7

OMGEVINGSVISIE

9

ECONOMISCHE AGENDA

11

DUURZAAMHEIDS AGENDA

12

SAMENWERKEN, SAMEN DOEN?

13

SAMENLEVINGSVISIE:

Samenwerken is de kracht van Smallingerland

Samenleven gaat over ons leven. Samenleven gaat over hoe we met elkaar leven, opgroeien, werken, wonen en oud worden. Het gaat over erbij horen en ertoe doen. Over zekerheid over je bestaan en je goed voelen. Hoe oud je ook bent en wat je ook doet. Samenleven doen we in een gezonde, aantrekkelijke en veilige omgeving, waar we kunnen genieten van natuur, cultuur en ons sociale leven.

In Smallingerland staat de mens voorop

De kracht van Smallingerland is de kracht van de samenleving. De inwoners, de professionals van maatschappelijk organisaties en het bedrijfsleven vormen samen deze kracht. De belangrijkste waarden die bij deze kracht horen zijn Persoonlijk, Samen en Doen. Ze zijn de basis voor onze manier van samen leven, samen werken en samen leren. Ze vertegenwoordigen

de kracht van Smallingerland. Zo doen wij het hier. We helpen elkaar wanneer dat nodig is en we stimuleren elkaar in onze ambities. Met die kracht willen we werken aan een sociale en welvarende toekomst. In alle wijken en dorpen. Voor alle inwoners, ondernemers en talenten. We vinden het belangrijk om met elkaar te werken aan oplossingen voor de uitdagingen die we zien. Dit doen we vanuit vertrouwen en

daarbij vinden we het belangrijk dat de behoefte voorop staat en niet de regels. Als we allemaal meedoen en goed samenwerken, dan weten we wat we van elkaar kunnen verwachten. We zetten ons in voor een gezonde, veilige en aantrekkelijke omgeving. Daarbij vinden we duurzaamheid, inclusiviteit en onze eigen Smallingerlandse identiteit belangrijk. Zo werken wij ook aan een vitale economie. Een economie waarin iedereen werk heeft, gezien wordt en een zeker bestaan heeft. Daar profiteren we allemaal van. Hiermee werken we ook aan de wereldwijde Duurzaamheidsagenda 2030 die door alle VN-lidstaten (zo ook Nederland) is aangenomen.

Deze agenda bestaat uit 17 Sustainable Development Goals (SDG's). In Smallingerland passen we de SDG's toe in onze visies voor de toekomst. Zo willen we van Smallingerland een betere plek maken waarin iedereen kan meedoen.

Samenleven is samen doen

We hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan een sociale koers en een omgevingsvisie die bij ons past. Een korte samenvatting hiervan vind je op de volgende pagina's. Samen werken we aan de ambities en de vernieuwing van Smallingerland vanuit onderstaande opgaven.

GOED VOELEN

We voelen ons vrij om mee te doen

ERBIJ HOREN

We voelen ons verbonden en niet alleen

ERTOE DOEN

We dragen bij aan wat we belangrijk vinden

ZEKER BESTAAN

We kunnen goed rondkomen

STAD DRACHTEN

Drachten ligt centraal en heeft aantrekkelijke voorzieningen

MAAKINDUSTRIE

Drachten heeft een aantrekkelijk innovatief klimaat voor nieuwe bedrijvigheid

WIJKEN EN DORPEN

Drachten en de dertien dorpen werken samen aan een prettig woonklimaat

BUITENGEBIED

Het buitengebied van Drachten biedt ruimte voor wonen, ondernemen en vrijetijdsovername

Zo kunnen we de volgende stappen zetten. Van visie naar plannen, van plannen naar projecten en initiatieven. Projecten en initiatieven die bijdragen aan de samenleving van Smallingerland.

Samen doen we al

Er gebeurt al veel in onze bruisende gemeente. Kijk maar naar de vele initiatieven en projecten die ontwikkeld worden in Smallingerland. Initiatieven vanuit inwoners, lokale ondernemers, verenigingen, onderwijsinstellingen en andere partners die actief zijn in de gemeenschap. Initiatieven die alleen een succes kunnen worden door het met elkaar te doen. We mogen trots zijn op deze mensen en organisaties die samenwerken en samen doen. En niet alleen binnen onze gemeente. Ook erbuiten, in Friesland en de noordelijke regio (en verder daarbuiten) weten we elkaar goed te vinden en werken we volop samen. **En dat we al volop samenwerken laten we graag zien in de voorbeelden hierna.**

10
inspirerende
voorbeelden

1

Aangepast Sporten met Sportbedrijf Drachten

Sport en bewegen moet voor iedereen beschikbaar zijn, ook voor mensen met een beperking. Sportbedrijf Drachten heeft daarom een programma opgezet voor inwoners die willen kennismaken met de mogelijkheden voor aangepast sporten. Dit programma 'Aangepast Sporten' is ontwikkeld samen met sportverenigingen, sportaanbieders, onderwijs, zorginstellingen en de gemeente Smallingerland, en vond plaats in november 2021.

Het resultaat: veel aandacht, meer inwoners in beweging, mooie samenwerkingen en ideeën voor een nieuw aanbod.

2

Gebiedsontwikkeling bij Oudega aan het Water

Een trekpleister voor recreatie en toerisme, dat was de grote wens van de (jonge) inwoners van Oudega. De historische dorpskern werd verbonden met het water en vormt de basis voor nieuwe gebiedsontwikkeling: Oudega aan het Water (onderdeel van het overkoepelende project 'Oostelijke Poort Friese Meren'). De Gemeente Smallingerland, Provincie Friesland en Wetterskip Fryslan investeren mee aan dit project.

Resultaat (in ontwikkeling): een nieuw meer, een grotere passantenhaven met aanlegplekken voor woon- en recreatieboten en een strand en nieuwe recreatiemogelijkheden.

3

De beste versie van jezelf met Maatschappelijke Diensttijd (MDT)

Als jongere in Smallingerland kun je meedoen aan het project Maatschappelijke Diensttijd (MDT). Je leert hier de beste versie van jezelf te worden, je ontdekt je talenten, ontmoet nieuwe mensen en maakt keuzes voor je toekomst. In verschillende leeftijdsgroepen maken jongeren samen met M.O.S. jongerenwerk een eigen plan voor hun 'maatschappelijke diensttijd'.

4

Een gezamenlijke visie op het Centrum Drachten

Lokale retail- en horeca-ondernemers, vastgoedeigenaren, de centrummanager en gemeente Smallingerland zorgen er samen voor dat het centrum van Drachten in de komende jaren een nieuw gezicht krijgt. Een eigentijds, innovatief en aantrekkelijk centrum dat past bij Smallingerland.

Eerste resultaat: een gezamenlijke centrumvisie met ontwikkelplan.

5

De Gezonde Buurt in wijk De Venen

De Venen in Drachten heeft gekeken naar de betekenis en inrichting van 'een gezonde buurt'. Dit deden ze samen met buurtbewoners, Jantje Beton, Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid, JOGG, GGD Fryslân, Sportbedrijf, M.O.S., kinderopvang, onderwijs en de gemeente Smallingerland. Het antwoord: een gezonde buurt is groen, en biedt ruimte voor spelen, ontmoeten, bewegen

Resultaten tot nu toe: opgeknapte speelvoorzieningen en een vijver, een nieuw speelveldje, een wandelroute, een moestuin, de cursus 'levende tuinen maak je zelf', tuinambassadeurs, wijksafari met kinderen, samenwerking met scholen voor een uitdagender plein, een insectenhotel en nog veel meer.

6

Open Club Cultuur bij voetbalvereniging ONT

Voetbalvereniging ONT (Oudega, Nijega en De Tike) is meer dan alleen voetbal. De vereniging wil ook iets betekenen voor de maatschappij en heeft aandacht voor het sociale leven van de inwoners.

Resultaten: een gezondere kantine met een duidelijk rook- en alcoholbeleid, aandacht voor een veilig sportklimaat, aandacht voor de maatschappij door projecten te ondersteunen (bijvoorbeeld in samenwerking met Stichting KiKa) en een Open Club Cultuur: voetbal voor alle leeftijden, toegang tot het sportpark voor iedereen en speciale re-integratietrajecten.

7

Werk voor iedereen met Inclusief Ondernemen

Ook nu nog zijn er veel mensen die om verschillende redenen geen plek kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Ondernemers en gemeente Smallingerland slaan de handen inéén voor een inclusieve arbeidsmarkt, waarbij ondernemers (pro)actief iedereen een kans geven.

Resultaat: vele ambassadeurs van 'Inclusief Ondernemen' die laten zien wat er mogelijk is, en wat het oplevert voor de samenleving en het eigen bedrijf.

9

Gezonde levensstijl voor jongeren met LaForsa

LaForsa is een initiatief van Samira El Idrissi en is in Drachten een gezellige, toegankelijke plek, vooral voor meiden. Ze worden er uitgedaagd bewust bezig te gaan met hun eigen fysieke en mentale gezondheid.

Resultaat: een gezonde levensstijl, een positie in de samenleving én sociale relaties in de omgeving.

8

Onderwijs samenwerking ROC Friese Poort en Nij Smellinghe

Omdat het werken in de zorg verandert, zijn er zorgopleidingen nodig die beter aansluiten op wat de praktijk vraagt van medewerkers. Daarom ontwikkelden ROC Friese Poort en ziekenhuis Nij Smellinghe in Drachten hier gezamenlijk een oplossing voor.

Resultaat: de eerste complete mbo-schoollocatie voor volwassenen binnen de ziekenhuismuren. De eerste opleidingen, voor ruim 600 studenten (inclusief omscholers en bijscholers), starten in september 2022.

10

Campus Drachten met Alliantie-partners

Drachten staat bekend om de innovatieve maak- en hightech-industrie van Noord-Nederland, het Innovatiecluster Drachten (ICD) en het recent geopende SKILL (Shared Knowledge and Innovation Learning Lab) lab. De volgende stap is dat ICD, Philips, Rijksuniversiteit Groningen, ROC Friese Poort, Nij Smellinghe en de gemeente Smallingerland samen de mogelijkheid voor een nieuwe Campus in Drachten gaan verkennen.

Mogelijk resultaat: een Campus waar studenten in de beta-wetenschappen van mbo- tot WO-niveau worden opgeleid, kunnen kennismaken met de noordelijke hightech en worden klaargestoomd voor de industrie van de toekomst.

SOCIALE KOERS

Onze samenleving verandert. Vergrijzing, technologische ontwikkelingen, het politieke landschap; het heeft allemaal invloed op onze samenleving en hoe we met elkaar omgaan. Door allerlei veranderingen hebben gemeenten, (zorg)organisaties, maar ook de gemeenschap andere rollen en verantwoordelijkheden gekregen. Deze veranderingen hebben invloed op bijna iedereen die in Smalingerland woont of werkt.

De Sociale Koers is het antwoord van Smalingerland op deze veranderingen

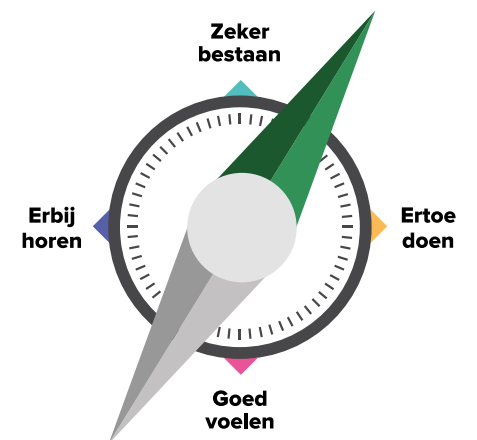
Samen met inwoners, professionals, maatschappelijke organisaties en bedrijven hebben we een koers uitgezet voor hoe we met elkaar willen samenleven en hoe we voor elkaar gaan zorgen. Het resultaat van alle onderzoeken, gesprekken, enquêtes en bijeenkomsten hebben we samengevat in ons sociale kompas, de drie waarden van waaruit we werken (Persoonlijk, Samen en Doen) en acht leidende principes als handvatten bij het maken van keuzes in de dagelijkse praktijk. Dit is ook de basis voor onze samenlevingsvisie en laat zien hoe we willen samenwerken binnen onze gemeente.

Van Sociale Koers naar Koersplannen

Vanuit de Sociale Koers werken we de ambities komende jaren verder uit in Koersplannen. We betrekken inwoners en andere betrokkenen actief bij de uitwerking van deze plannen.

Het sociale kompas van Smalingerland

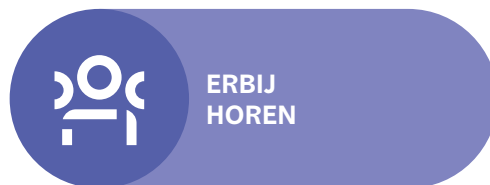
Het sociale kompas van Smalingerland is de basis voor de sociale koers. In het sociale kompas staan vier opgaven die ons helpen om koersvast te blijven. Om voor iedereen persoonlijk, maar ook gezamenlijk, te zoeken naar oplossingen om ons leven en de samenleving te verbeteren.

DIT ZIJN DE OPGAVEN VANUIT DE SOCIALE KOERS:

We zitten goed in ons vel en voelen ons fit. Fysiek en mentaal. We zijn mobiel en fysieke beperkingen vormen geen belemmering om mee te kunnen doen. We ervaren regie over ons eigen leven.

Iedereen is uniek, mag er zijn en hoort erbij. We zijn betrokken bij elkaar en staan voor elkaar klaar. Voor gezelligheid, maar ook voor een luisterend oor of het bieden van hulp als het minder goed gaat. We voelen ons verantwoordelijk voor onszelf en voelen ons verbonden aan anderen om ons heen.

We leveren allemaal onze unieke bijdrage. We hebben een doel in ons leven of leveren een bijdrage aan iets dat belangrijk voor ons is. We ontwikkelen onze talenten en benutten die. Dit doen we op verschillende manieren: door ons werk, vrijwilligerswerk, ouderschap of de zorg voor een naaste. Datgene wat we doen maakt een verschil en is van waarde voor onszelf en/of voor de mensen om ons heen.

We maken ons geen zorgen over ons bestaan: we hebben een dak boven ons hoofd, brood op de plank, we voelen ons veilig en kunnen goed rondkomen.

OMGEVINGSVISIE

Een nieuwe wet voor de inrichting van onze omgeving:

De Omgevingswet. Onze tijd kent veel veranderingen. Om goed in te kunnen spelen op die veranderingen, ook voor de langere termijn, heeft de overheid een nieuwe wet gemaakt die geldt voor het Rijk, de Provincie en alle gemeentes: de Omgevingswet. Met deze nieuwe Omgevingswet wil de overheid regels voor de ontwikkelingen in onze woon- en leefomgeving samenvoegen en vooral makkelijker maken.

De Omgevingsvisie van Smallerland als basis voor de Omgevingswet

De basis van Omgevingswet is een omgevingsvisie die alle gemeentes en provincies maken. Dat is een visie op hoofdlijnen voor de toekomst. In Smallerland hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan een toekomstbeeld voor onze gemeente voor het jaar 2040, waar we ons als gemeente samen met inwoners, ondernemers en organisaties voor in willen zetten. Het gaat over onze woningen, bedrijven, wegen, water, bodem en lucht, landschap, natuur en cultureel erfgoed, milieu, veiligheid, gezondheid en duurzaamheid.

Op basis van de Omgevingsvisie worden thema's of gebieden de komende jaren verder uitgewerkt in programma's. Voorbeelden hiervan zijn Programma Centrum Drachten (gebied), Programma Wonen en Programma Werklocaties (thema's). Inwoners en andere betrokkenen werken actief mee aan de uitwerking van deze programma's.

Van Omgevingsvisie en programma's naar omgevingsplan en omgevingsvergunning

Met de Omgevingsvisie en de programma's als basis wordt een Omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente Smallerland opgesteld. Uiterlijk 2029 is dit Omgevingsplan klaar.

De opgaven voor Smallerland richting 2040

De Omgevingsvisie heeft vier grote opgaven. Op deze opgaven werken bedrijven, inwoners, instellingen en de gemeente de komende jaren samen. Het thema 'bereikbaarheid' verbindt deze vier grote opgaven. Onze stad, onze wijken en dorpen met woningen, bedrijven en instellingen zijn afhankelijk van de manier waarop ze met elkaar verbonden zijn. Een goede bereikbaarheid met slimme en duurzame verbindingen is heel belangrijk, zowel fysiek als digitaal. Het is belangrijk dat bij het werken aan de vier opgaven altijd aandacht is voor de drie leidende principes uit de Omgevingsvisie: duurzaamheid, inclusiviteit en identiteit.

DE OPGAVEN VANUIT DE OMGEVINGSVISIE:

DRACHTEN ALS STERK REGIONAAL VERZORGINGSGBIED

Drachten is de tweede stad van Friesland. Drachten ligt centraal in het stedelijk netwerk van Noord-Nederland en ontwikkelt zich steeds meer als stad. Samen werken we aan:

- *Drachten als innovatieve, open en ambitieuze (stads)regio;*
- *Drachten als stad met eigentijds hart verbonden met de Friese meren;*
- *Drachten als plek voor aantrekkelijke en moderne werklocaties met daarbij passende voorzieningen;*
- *Drachten als stad die zich op regionaal niveau onderscheidt met kunst, cultuur en sport.*

CENTRUM VOOR INNOVATIEVE MAAKINDUSTRIE IN NOORD- NEDERLAND

Smallingerland heeft een zeer sterke industriector, de snelst groeiende werkgever in Smallingerland, en staat (inter)nationaal bekend om innovatieve maakindustrie. Samen werken we aan:

- *Een plek waar de innovatieve maakindustrie zich kan vestigen;*
- *Goede randvoorwaarden voor innovatieve maakindustrie;*
- *Een aantrekkelijk woonklimaat voor talenten die we willen aantrekken (naast de reguliere woningbehoefte);*
- *Het toepassen en uitstralen van vernieuwende maakindustrie zodat meer bedrijven zich in Drachten gaan vestigen.*

LEVENDIGE, AANTREKKELIJKE WIJKEN EN DORPEN VOL GEMEENSCHAPSZIN

Smallingerland kent dertien prachtige dorpen gelegen in het afwisselende groen-blauwe buitengebied met centraal de stad Drachten. Samen werken we aan:

- *Plek om te ontmoeten;*
- *(bereikbaarheid van) Voorzieningen en combinaties van voorzieningen;*
- *Woningen voor iedereen;*
- *Dorpse bedrijvigheid;*
- *Duurzaamheid;*
- *Omgevingskwaliteit gebouwde omgeving en openbare ruimte;*
- *Ruimte voor zelfredzame dorpen en wijken.*

BUITENGEBIED MET BEHOUD VAN KWALITEIT

Het buitengebied van Smallingerland is ons goud. Ons buitengebied heeft vele functies: voor landbouw, natuur, bedrijvigheid, wonen, recreëren, wegen en paden, waterwegen en waterberging. Samen werken we aan:

- *Afwisselend en toegankelijk landschap;*
- *Toekomstbestendig ondernemen;*
- *Behoedzame verstedelijking;*
- *Duurzame opwekking van energie.*

Meer weten over de Omgevingsvisie?

Kijk dan op: www.ruimtelijkeplannen.nl (zoek op plannaam Omgevingsvisie Smallingerland)

Smallingerland ontwikkelt een economie waar de samenleving van profiteert

Een gezamenlijke economische agenda

Smallingerland heeft in 2019 een economische actieagenda opgesteld om de lokale economie te stimuleren.

Het doel hiervan is: een vitale economie waar de hele samenleving van profiteert. Economie is een belangrijk thema binnen de Omgevingsvisie en de Sociale Koers.

Samenwerken op economie

De economische actieagenda is uitgewerkt in onderstaande drie punten met negen onderliggende thema's, namelijk:

Optimaliseren vestigingsklimaat

Het verder vergroten van de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat van Smallingerland om zo ondernemers en talent aan te trekken en vast te houden. Dit doen we door samen te werken aan: **1)** aantrekkelijke werklocaties, **2)** een eigentijds stadscentrum, **3)** een aantrekkelijke en inclusieve arbeidsmarkt en **4)** de gastvrijheidseconomie.

Versterken ondernemerschap

De wendbaarheid en weerbaarheid van ondernemers en werknemers in Smallingerland vergroten zodat zij samen zo goed mogelijk in kunnen spelen op trends en transities, zoals in de maakindustrie in Drachten. Dit doen we door samen te werken aan de **5)** doorontwikkeling van het bestaande MKB en **6)** de economische profilering van de gemeente met sterke citymarketing en gerichte acquisitie.

Benutten kracht van Smallingerland

De arbeidsproductiviteit vergroten en toekomstbestendige werkgelegenheid houden.

Dit doen we door samen te werken aan de ontwikkeling van een netwerk rondom de **7)** hightech-industrie als economische motor, **8)** de havengebonden economie als krachtige pijler van de lokale economie en **9)** de zorg economie als belangrijke voorziening voor inwoners en als grootste werkgelegenheidssector van Smallingerland.

Samen stappen zetten naar een duurzaam Smallingerland

Onze duurzaamheidsagenda

Smallingerland werkt aan een toekomstbestendige wereld.

Concreet richten we ons op CO₂-reductie om klimaatverandering tegen te gaan. Het doel is 55% CO₂-reductie in 2030 en 95% richting 2050. We vertalen onze ambities naar projecten op

drie grote thema's: Energie, Klimaatadaptatie en Circulariteit. Duurzaamheid is één van de leidende principes in de

Omgevingsvisie, samen met identiteit en inclusiviteit. Ook is duurzaamheid een belangrijk thema binnen de Sociale

Koers (bijvoorbeeld energiearmoede).

Toekomstbeeld

De gemeente Smallingerland is een gemeente met duurzame hoofdkern Drachten en duurzame dorpen, waar we goed op weg zijn naar energieneutraliteit, en waar we evenveel energie opwekken als we gebruiken. We zijn zo veel mogelijk van het aardgas af en wonen

energie neutraal. Ons vervoer is op weg naar emissievrije mobiliteit in 2050, we gebruiken zo weinig mogelijk fossiele brandstoffen en gaan zuinig om met onze grondstoffen. We bouwen aan een leefomgeving met volop ruimte voor biodiversiteit en natuur. Een omgeving die zich aanpast aan een veranderend klimaat.

---

*We zetten de komende jaren
gerichte stappen.*

Energie: *gemeente Smallingerland energie neutraal maken*

We gebruiken zo min mogelijk energie en wat we gebruiken is duurzaam en zo veel mogelijk lokaal opgewekt (energie neutraal). Zo voorkomen we verdere klimaatverandering door CO₂-uitstoot.

Klimaatadaptatie: *gemeente Smallingerland klimaatbestendig maken*

We ondernemen actie om ons aan te passen aan de klimaatveranderingen en werken aan het herstel en versterken van de biodiversiteit in onze gemeente.

Circulariteit: *de economie van de gemeente Smallingerland circulair maken*

We gebruiken wat de aarde ons geeft zodanig dat onze vraag en het aanbod van de aarde in balans zijn. We maken optimaal gebruik van onze grondstoffen en door het sluiten van kringlopen doen we meer met minder. Afval bestaat niet.

SAMENWERKEN, SAMEN DOEN?

De komende tijd gaan we samen aan de slag om alle plannen, projecten en initiatieven verder uit te werken en zo samen verder te bouwen aan onze mooie gemeente. Ook blijven we bijzondere en inspirerende initiatieven uit de samenleving verzamelen. Dus heeft u een initiatief dat u met ons wilt delen? Of heeft u ondertussen zelf een goed idee? Of een vraag? Vul dan het reactieformulier in op www.smallingerland.nl/samenlevingsvisie

OpenDrachten is een platform voor inwoners, bedrijven, onderwijsinstellingen en de gemeente Smallingerland. In OpenDrachten willen we samen met alle partners laten zien wat Drachten en de Dertien Dorpen van Smallingerland te bieden hebben op economisch, maatschappelijk, toeristisch en innovatief gebied. Wilt u meer weten over OpenDrachten? Binnenkort komt er een speciale website met alle informatie.

OpenDrachten

Correspondentieadres

Gemeente Smallingerland
Gauke Boelensstraat 2 • 9203 RM Drachten

DRACHTEN.